

כניסת השבת – ירושלים 4:08

עלון לפרשת השבוע צאת השבת – ירושלים 5:20. ר"ת 5:59

פרשת לך לך (תשפ"ה)

לע"נ מורנו הגאון ר' יהודה מאיר ב"ר יעקב שמשון שפירא זצ"ל ר"י יח"ל ומייסד "דף היומי" (שחל בד' בחשוון)

ימליץ טוב בעדנו ולא ישמע עוד שוד ושבר בגבולנו, ויאמר די לצרותינו ונזכה לשלום ושלחה, לישועה ולברכה, ולגאולה שלמה בב"א

שתמליכוני עליכם" לא הסתיים. עלינו להפנים ולהכיר ולרצות את מלכותו עלינו, ולשמח במה שזכינו ובחר בנו שעל ידינו תתגלה מלכותו בעולם.

לכן מחבקים אנו את הס"ת "נגילה ונשמחה בך" בכ"ב אותיות התורה, וממשיכים לעמול בה, להתייגע בה, לחזור עליה, להדבק בה, עד שיהיה זה חלק מעצמנו ונשמנתנו. ואז נזכה במהרה ל"תן כבוד לעמך, תהילה ליראיך ותקוה טובה לדורשיך וגו', שמחה לארצך וששון לעירך".

מהיכן שואבים את הכוחות לעמוד בכל זה?

מסופר (בספר "שלל רב") כי פעם בא מחבר ספר לפני רבנו הגר"א וביקש את הסכמתו לפירוש שכתב על סדר התפילה. עיין הגר"א בספר, ומצא שהמחבר נתן טעם להתחלת סדר התפילה ב"אדון עולם", על פי דברי רשב"י בברכות (ד:), מיום שברא הקב"ה את העולם לא היה אדם שקראו להקב"ה אדון עד שבא אברהם וקראו "אדון". וכתב שמאחר ואברהם אבינו ע"ה הוא שתיקן תפילת שחרית, על כן ראוי לקבוע את השם "אדון עולם" בתחילת תפילתו של אברהם.

שמח הגר"א ואמר, אלמלא ולא בא ספר זה לדפוס רק לשם פירוש זה - כדאי.

והכוח הזה של מסירות נפש הטביע בנו אברהם אבינו, כמו שמבאר ר' חיים מוולאז'ין ב"רוח חיים" על משנה באבות (פ"ה מ"ג), כמו שנראה בחוש שרבים מוסרים נפשם על קידוש השם, וכן ההתעוררות לאדם פתאום לילך לארץ הקודש הוא מנסיון "לך לך", וקבלת כל דעבדין משמיא לטב, ונסיון הרעב שלא הרהר אחר מדותיו, כי "שבע יפול צדיק וקם", ע"כ.

חיוב הבטחון - עד היכן?

"ויהי רעב בארץ וירד אברם מצרימה לגור שם כי כבד הרעב בארץ" (יב, י). אומר הרמב"ן, ודע כי אברהם אבינו חטא חטא גדול בשגגה, שהביא אשתו הצדקת במכשול עוון מפני פחדו פן יהרגוהו, והיה לו לבטוח בשם שיציל אותו ואת אשתו ואת כל אשר לו, כי יש באלקים כח לעזור ולהציל. גם יציאתו מן הארץ שנצטווה עליה בתחילה מפני הרעב, עוון אשר חטא, כי האלקים ברעב יפדנו ממות, ועל המעשה הזה נגזר על זרעו

החילוק בין נסיון "אור כשדים" ל"לך לך"

בעשרת הנסיונות שנתנסה בהם אברהם אבינו, עומדים אנו ותמהים. מדוע לא מזכירה תורתנו הקדושה את הנסיון הקשה, במסירות נפשו של אברהם בכבשן האש של נמרוד, ואת הנס הגדול שנעשה לו שם, וכמבואר ברש"י לעיל (יא, כח, וראה פסחים קיח.)? והלא דבר הוא, וכבר תמה בזה ה"אבן עזרא". במדרש רבה (פרשה לט, א) אנו מוצאים את יסוד הנסיון של "לך לך". ר' יצחק פתח (תהלים מה, יא), "שמעי בת וראי והטי אזנך ושכחי עמך ובית אביך". אור כשדים היה נסיון גדול, אך הוא חד פעמי - לשעה. "לך לך" הוא נסיון תמידי להתחזק יום יום, להתרחק מבית אביו ומכל הנהגותיו וארחות חייו, מבני עירו, לשכוח מהכל, ולהתחיל הכל מחדש. זה הוא המבחן של ה"בן תורה", "לך לך", תשתנה, להתרחק מהאווירה הקלוקלת של הרחוב, להחזיק מעמד יום יום, ולהתגבר כל פעם מחדש.

"מי יעלה בהר ה' ומי יקום במקום קדשו". לעלות באופן חד פעמי אפשרי, כולם עולים בימים הנוראים ומתחזקים, כל אחד לפי דרגה דיליה. מעל מליון וחצי יהודים באים בימים הנוראים ל"כותל המערבי", כולם באו, התרגשו והתפללו, אך "מי יקום במקום קדשו"? אך מי זוכה להמשיך ולשמר את ההתרוממות שקיבלנו בימים הנוראים לימים הבאים? וכמו שהיה אומר ה"חתם סופר" אחרי שעברו הימים הקדושים באים הלילות הקדושים. "נאך דער הליגע טעג קומען דער הליגע נעכטע", לילות החורף הארוכים המסתגרים בבתים. צריך להמשיך את ההתעלות וההתרוממות ללילות החורף, לנצלם לשקידת התורה ולעליה בתורה וביראת שמים. לא לחזור לשיגרה.

אמר הקב"ה "קשה עלי פרידתכם"

בימים אלו תובעים מאיתנו בשמים להתחזק בתורה וביר"ש, ולהתאמץ ולמסור את הנפש ביתר שאת למען שמו באהבה, ולהבקיע שערי שמים בתפילותינו ובתחינותינו, כדי שלא ישמע שוד ושבר בגבולנו. הרי הימים הנוראים נמשכים, לא מאפשרים לנו לחזור לשיגרה, "קשה עלי פרידתכם!" ימי הושענא רבה ושמחת תורה נמשכים לתוך ימי החורף. "אמרו לפני מלכויות כדי

גלות בארץ מצרים ביד פרעה, במקום המשפט שמה הרשע והחטא.

בחזרתו פרע הקפותיו

"וילך למסעיו" (יג, ג). פירש רש"י, בחזרתו פרע הקפותיו. קשה, כיצד אברהם אבינו ירד למצרים לפני שהחזיר חובותיו? אלא מבארים המפרשים (מובא ב"טובך יביעו"), שאין הכוונה לחובות כספיים, אל אכאשר ירד אברהם אבינו למצרים שאלוהו כולם, זו תורה וזה שכרה? הקב"ה אמר לך לנטוש את כל משפחתך ומולדתך ולהגיע לארץ ישראל, אתה שמעת לדבריו ועשית את מצוותיו, והנה עתה הוא מכריחך לירד למצרים בעירים ובחוסר כל? ואברהם נשאר חייב תשובה, זו היתה ה"הקפה" שהשאיר בהליכתו, בחזירתו הראה אברהם את כל העושר שקיבל מפרעה, ולא עשה זאת כדי להתגאות חלילה, אלא בכך ביקש להוכיח לכל השואלים שלעולם לא יצא אדם נפסד מאמונתו התמימה בבורא עולם, את התשובה הזאת "פרע" בחזירתו.

כשאדם בעל חוב רשאי לקבל מתנות

"למען ייטב לי בעבורך" (יב, ג). למען יטב לי בעבורך, אומר רש"י, יתנו לי מתנות. קשה, הרי אברהם השתבח בעצמו שלא לקח מחוט ועד שרוך נעל? רבי שלמה קלוגר זצ"ל בספרו על התורה "אמרי שפר" מתרץ (מובא ב"טובך יביעו"), אמנם סירב אברהם אבינו לקבל מתנות מחוט ועד שרוך נעל, אבל עכשיו כשבא ממצרים היה בעל חוב, וכפי שמביאר רש"י בעצמו "שבחזירתו פרע הקפותיו", וכשאדם בעל חוב מותר לו לקבל מתנות ולא נאמר עליו "שונא מתנות יחיה".

מה גרם חטאה של שרה אמנו?

"ותענה שרי ותברח ממנה" (טז, ו). כתב הרמב"ן ז"ל, "חטאה אמנו בעיניו הזה, וגם אברהם אבינו בהניחו לעשות כן, ושמע ה' אל עניה ונתן לה בן שיהא פרא אדם לענות זרע אברהם ושרה בכל מיני העינוי". מחדש כאן הרמב"ן שכל מה שזרעו של ישמעאל בכל הדורות ועד עצם היום הזה מענה את זרעו של אברהם, הכל מכח אותה תביעה דקה מן הדקה שנתבעה שרה אמנו, מיידה כנגד מיידה. "אם תמצה עומק הדין, מי יצדק לפניך בדין - קדוש".

והדברים מבהילים! הנה אברהם אבינו, הגדול בענקים, בא הרמב"ן ומכריז שאין ההלכה מחוורת, ולא עוד אלא שהדבר נחשב לו לחטא. נורא נוראות. ומרן הגרא"מ שך זצ"ל, שאל מהיכן ידע זאת הרמב"ן, הרי לא מצאנו את זה בגמרא ובמדרשים? ותירץ שאין זה אלא מכוח "סוד ה' ליראיו", הקב"ה מגלה סודות ליראיו. מוירידיגי! ללמדך עד כמה נוראה היא הרדיפה, כי אלוקים יבקש את הנרדף.

בני ישמעאל יצערו את ישראל עד שתכלה זכותם

"ויאמר אברהם אל האלקים לו ישמעאל יחיה לפניך" (יז, יח). וכתב כאן הזוהר הק', ועתידיים בני ישמעאל לשלוט בארץ הקדושה כשהיא ריקנית מכל זמן רב, כמו שהמילה שלהם ריקנית בלי שלימות. והם יעכבו את בני ישראל מלשוב למקומם, עד שתכלה אותה הזכות של בני ישמעאל. ועתידיים בני ישמעאל לעורר מלחמות חזקות בעולם, ויתאספו בני אדם עליהם ויעורר מלחמה בהם, אחת על הים ואחת על היבשה, ואחת סמוך לירושלים, וישלטו אלו באלו, וארץ הקדושה לא תמסר לבני אדם. בזמן שהוא יתעורר עם אחד מסוף העולם על רומי הרשעה וילחם בה שלשה חדשים, ויתאספו שמה עמים ויפלו בידיהם, עד שיתאספו כל בני אדם עליה מכל קצוי ארץ, ואז יתעורר הקב"ה עליהם, זה שנאמר "כי זבח לה' בצרה" וגו'.

תענית שני חמישי שני

בשבת זו מברכים למתענים בה"ב. ונהגו להתענות ולומר סליחות, כי ימי המועד הם ימי משתה ושמחה, ויש לחוש שמא מתוך זה באו לידי עבירה ח"ו, לפיכך מתענים לכפר עליה. וב' וה' דוקא שהם ימי רצון, כי משה רבינו עלה ביום ה' לקבל לחות אחרונות וירד ביום ב'.

וב"מטה משה" סימן תשמ"ז כתב, דכיון דמזג האויר משתנה אחר פסח ואחר סוכות, וגופו של אדם נחלש כי לא הורגל לאותו מזג אויר, לכן מתענים ומתפללים שיחזק ה' את גופנו.

ביום שלישי י"א מרחשון יום פטירת רחל אמנו
(בת ל"ו שנה היתה בפטירתה) ונולד בנה בנימין.
"מנעי קולך מבכי ועיניך מדמעה כי יש שכר לפעולתך ושבו בנים לגבולם". וידוע ממרן הגר"ח שמואלביץ זצ"ל, שאמר: "ואני בנך חיים אומר, אמא, תבכי, אל תפסיקי לבכות עד יבוא הגואל ושבו בנים לגבולם", ויבנה בית מקדשנו ותפארתנו בב"א.

לרפואת מרים רבקה בת יעל
לרפואת מצדה בת רחל
לרפואת רחל בת עליה
לרפואת עליזה בת מרים
לרפואת רחל בת זוהרה
לרפואת ברינדל שרה בת ריצל צביה
לרפואת מרגלית חנה בן אסתר שרה

לרפואת ר' חיים מיכל בן מרים גיטל
לרפואת שבתאי בינוש בן מרים
לרפואת יהונתן אלכסנדר בן רוחמה מלכה
לרפואת משה חי בן שמחה
לרפואת ראובן בן רעיה
לרפואת חנה בת גאולה
לרפואת רחל בת יונה

הנצחות הארות והערות
בטלפון 0527614526

לע"נ הר"ר האי כדורי בן חביבה ז"ל
נלב"ע ט"ו מר חשוון תשל"ט
ת.נ.צ.ב.ה.

אין לקרוא בשעת התפילה וקריאת התורה
דפוס השושנים 02-5327401

לע"נ ידידנו הבלתי נשכח האהוב והמסור
מהמתמידים בשיעור "דף היומי" בכותל המערבי
הרה"ח ר' אליעזר בן ר' משה מאיר (קירשנבוים) זצ"ל
נלב"ע ד' מר חשוון תשע"ד